ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ :କଟକ

ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ପି. (ସି) ସଂଖ୍ୟା 7687/2008

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950ର ଧାରା 226 ଏବଂ 227 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

***

ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଜାତା ମହନ୍ତ
ପାଖାପାଖି 28 ବର୍ଷ ବୟସ୍କା
ପ୍ରଣବ କୁମାର ମହନ୍ତଙ୍କ ପତ୍ନୀ
ଗ୍ରାମ: ଦୁବୁଲାବେଡ଼ା, ପୋ.ଅ.:ଉପରବେଡ଼ା
ଜିଲ୍ଲା: ମୟୂରଭଞ୍ଜ ... ଆବେଦନକାରୀ

-ବନାମ-

1. ଜିଲ୍ଲାପାଳ-ତଥା-ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ
ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ
ସ୍ଥାନ/ପୋ.ଅ.: ବାରିପଦା
ଜିଲ୍ଲା:ମୟୂରଭଞ୍ଜ

2. ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ
ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ
ଜିଲ୍ଲା:ମୟୂରଭଞ୍ଜ

3. ମଣ୍ଡଳ ସମ୍ବଳ କେନ୍ଦ୍ର ସଂଯୋଜକ
କୁସୁମୀ, ବାଦାମପାହାଡ଼
ଜିଲ୍ଲା:ମୟୂରଭଞ୍ଜ

4. ଭଗବାନ ଗିରି
ସ୍ଥାନ/ପୋ.ଅ.: ଉପରବେଡ଼ା
ଜିଲ୍ଲା:ମୟୂରଭଞ୍ଜ ... ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନେ

ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଅଧିବକ୍ତାମାନେ:

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ : ମେସର୍ସ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀ,

HIGH COURT ORISSA सत्यमेव जयते

ଏସ୍. କେ. ସାହୁ, ଏମ୍. ପାଗଲ୍ ଏବଂ ଏ. ଅଲ୍ଲି,
ଅଧିବକ୍ତାଗଣ

ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ରୁ 3 ପାଇଁ : ମେସର୍ସ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାଶ
ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ମହାନ୍ତି,
ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା

ପୀଠାସୀନ :

ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୁରାହରି ଶ୍ରୀ ରମଣ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି

ଶୁଣାଣି ତାରିଖ :20.02.2024 :: ରାୟ ତାରିଖ :26.02.2024

ରାୟ

ମୁରାହରି ଶ୍ରୀ ରମଣ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି -

ଏହି ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ କରିଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନା:

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଏବଂ 227 ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରତିକାର (ଗୁଡ଼ିକ) ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି:

"ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିନୀତ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହୃଦୟ ହୋଇ ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସୂଚନା ଜାରି କରିବା ପାଇଁ, ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନଥିଗୁଡ଼ିକୁ ମଗାଇବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି,ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତାମାନଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଶୁଣିବା ପରେ ଉତପ୍ରେଷଣ ରିଟ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପଯୁକ୍ତ ରିଟ୍ ସ୍ୱଭାବର ଏକ ରିଟ୍ ଜାରି କରାଯାଉ, ଯେଉଁଥିରେ ତା.28.04.2008ରିଖର ଚିଠି ମାଧ୍ୟମରେ ସୂଚିତ ତାଲିକାରେ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4ର ନାମକୁ ଅପସାରଣ କରି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନାମକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ ଢିପସାହି ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଭରତା ଯୋଜନା କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ାରେ ସୂଚିତ କରାଯାଉଏବଂ ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ, ବିଶେଷ କରି ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତଥା ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ, ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଉ ଯେ, ସେମାନେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସରକାରୀ ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358, ତାରିଖ 16.02.2008 ଅନୁଯାୟୀ ଗଣ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୋଜିତ କରନ୍ତୁ ଏବଂ/କିମ୍ବା ଏପରି ଅନ୍ୟ ଆଦେଶ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାରିତ କରନ୍ତୁ ଯାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବ;

ଏବଂ ଏହି ଦୟାଳୁ ଅଧିନିୟମ ପାଇଁ, ବିନୀତ ଆବେଦନକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବଦ୍ଧ ଭାବରେ ସର୍ବଦା ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି । "

ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ:

2. ଆବେଦନକାରୀ, ବି.ଏ., ଏଲ୍.ଏଲ୍.ବି., ଆବଶ୍ୟକ ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ଦାବି କରି, ଚୟନ ହେବା ପରେ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀ, ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନଙ୍କ ତା.19.12.2005ରିଖର ଆଦେଶ ସଂଖ୍ୟା 7643 ମାଧ୍ୟମରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳର ଉପରବେଡ଼ା ସ୍ଥିତ ଢିପସାହି ସୁନିଶ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା କେନ୍ଦ୍ର (ସଂକ୍ଷେପରେ "ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର")ରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ତଦନୁସାରେ, ସେ 30.12.2005ରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତା 'ପରେ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧୀନରେ ଜିଲ୍ଲା ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ତାଲିମ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ବାରିପଦା ଠାରେ 02.01.2006 ରୁ 11.01.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 10 ଦିନ ପାଇଁ ପଦାସୀନୀକରଣ ତାଲିମ ନେଇଥିଲେ, ସେ ଉକ୍ତ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଜାରି ରଖିଥିଲେ ।

2.1. ବର୍ତ୍ତମାନର ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନେ ସରକାରୀ ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358, ତା.16.02.2008ରିଖ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟତ କରିବା ପାଇଁ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର କୁସୁମୀ ବ୍ଲକର ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କ ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନାମ ଉକ୍ତ ତାଲିକାରେ ସ୍ଥାନ ପାଇନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଜଣେ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କ ନାମ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟତ କରିବା ପାଇଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ନାମକୁ ଅପସାରଣ କରି ତାଙ୍କ ନିଜ ନାମ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।

2.2. ଆବେଦନକାରୀ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ତାଲିକାରେ ତାଙ୍କ ନାମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତଥା ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1) ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା

ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀ, ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2)ଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପତ୍ତି/ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କୌଣସି ସୁଫଳ ମିଳିନଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ରିଟ୍ ଆବେଦନଟି ହୋଇଛି ।

ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା ଅଭିବଚନ :

3. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀ, ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ, ମୟୂରଭଞ୍ଜଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ସଂଖ୍ୟା 7643, ତାରିଖ 09.12.2005 ଅନୁଯାୟୀ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର, ଢିପସାହି, ଉପରବେଡ଼ା, ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତଦନୁସାରେ କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳର ସାଧନ କେନ୍ଦ୍ରର ସଂଯୋଜକ, ତା.31.01.2005 ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 144 ମାଧ୍ୟମରେ, ସଭାପତି, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟି, ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଜାତା ମହନ୍ତ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସହ ଚୁକ୍ତିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ 30.12.2005 ରେ ଚୁକ୍ତିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ 30.12.2005 ରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, 01.01.2006 ରୁ 11.01.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦାସୀନୀକରଣ ତାଲିମ ନେଇଥିଲେ । ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସେ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣରୁ ଫେରିବା ପରେ, ସେ ତା.12.01.2006ରିଖ ଠାରୁ ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥିଲେ ।

3.1. ଆବେଦନକାରୀ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇବା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ଦାବି କରାଯାଇଛି ଯେ, ସେ 01.06.2005 ରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥିଲେ ।

3.2. ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ତା.16.02.2008ରିଖର ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍ଏମ୍ଇ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ପୁନର୍ବାସ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ଯେ, ଯଦିଓ ସେ କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଉପରବେଡ଼ାର ଢିପସାହି

ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ତଥାପି କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳର ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ତାଲିକାରେ ତାଙ୍କ ନାମ ସ୍ଥାନ ପାଇନଥିଲା,କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4, ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କ ନାମ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ, ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଦ୍ୱାରା ତା.28.04.2008ରିଖରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ବିଜ୍ଞପ୍ତି ସଂଖ୍ୟା 2296 ମାଧ୍ୟମରେ ଉକ୍ତ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟନିୟତ କରିବାକୁ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା ।

3.3. ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରି ଆବେଦନକାରୀ କହିଛନ୍ତି ଯେ, 02.05.2006 ରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରି ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଛନ୍ତି, ଯାହା ସେ ବିଚାରାଧୀନ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ।

ରିଟ୍ ଆବେଦନର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର :

4. ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ଓ 2ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 23.08.2011ରେ ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରି 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇବାର ସତ୍ୟତାକୁ ବିରୋଧ କରାଯାଇଛି । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ପରିପତ୍ର/ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଏହିପରି ଛୁଟିକୁ ସେବାର ପରିତ୍ୟାଗ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । ତେବେ ଆବେଦନକାରୀ ସେବା ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିବା କାରଣରୁ ଉପରବେଡ଼ାସ୍ଥିତ ଡିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟି ଦ୍ୱାରା, ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

4.1. ଇଜିଏସ୍ ଯୋଜନାର ଉଚ୍ଛେଦ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇଥିବା ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ନିୟୋଜିତ କରିବା ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ନୀତିଗତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ତା.16.02.2008 ରିଖର ସଂକଳ୍ପ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

4.2. ଉତ୍ତର ଦେଉଥିବା ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ 30.12.2005 ରୁ 02.03.2006, ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇ ମାସ ଏବଂ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ 03.03.2006 ରୁ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ

ଢିପସାହି (ଉପରଢ଼ିହ) ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ଗ୍ରାମ ଶିକ୍ଷା କମିଟି ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକଙ୍କ ତା.19.04.2006ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 1438 ଅନୁଯାୟୀ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କୁ 01.12.2006 ରେ କିମ୍ବା ତା 'ପୂର୍ବରୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା, ସେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଇଜିଏସ୍ ଉଚ୍ଛେଦ ହେବାର ତାରିଖ ଅର୍ଥାତ୍ 31.03.2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

4.3. ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ସେବା ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟିକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା, ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ 16.02.2008 ର ସଂକଳ୍ପ ଅନୁଯାୟୀ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ପୁନର୍ବାସ କରିବା ପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି :

5. ଏହି ବିଷୟଟି 20.02.2024ରେ 'ଗ୍ରହଣ'' ଶିରୋନାମାରେ ଫଳକରେ ରହିଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ଯେ, ଯୁକ୍ତି ବାଢିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ଏବଂ ସେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ରୁ 2 ତରଫରୁ ଦାଖଲ ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠ ଉପରେ ପୁନର୍ବାର କୌଣସି ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ ।

5.1. ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାସ, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ତା.16.01.2023ରିଖର ଆଦେଶକୁ ନେଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ "ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଆବେଦନକାରୀ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 ନିଯୁକ୍ତିର ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିବରଣୀ, ଶ୍ରେଣୀମାନଙ୍କରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି, ପାରିଶ୍ରମିକ ଗ୍ରହଣ ଇତ୍ୟାଦି ରଖିଥିବା, ଉପରବେଢ଼ା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟି ଦ୍ୱାରା ଅନୁରକ୍ଷିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥି'' ମାନଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ତଦନୁସାରେ, ଶ୍ରୀ ବିପ୍ଳବ ମହାନ୍ତି, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଦରକାରୀ ନଥି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

5.2. ଅଧୁନା ମାମଲାରେ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିବା ସମୟରେ, ତା.05.06.2008ରିଖର ଆଦେଶ ମାଧ୍ୟମରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

"ଉପରୋକ୍ତ ପରି ନୋଟିସ ଜାରି କରନ୍ତୁ ।
ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେୟର ଗୋଟିଏ ସମୂହ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।
ଅନୁଲଗ୍ନକ-୨ରେ ଥିବା ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ତା.28.04.2008 ରିଖରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଆଦେଶ ମାଧ୍ୟମରେ ଗଣଶିକ୍ଷକ ପଦବୀରେ ଯେକୌଣସି ବି ନିଯୁକ୍ତି, ଏହି ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଫଳାଫଳ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ।"

5.3. ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ 16.01.2023 ଉପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ:

"ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 ପାଇଁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ରଥଙ୍କ ତରଫରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଧିରାଜ ବେହେରା,ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଦାଖଲ କରନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ମହକିଲଙ୍କ ତରଫରୁ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ନାହିଁ ।"

5.4. ଏହି ମାମଲାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଯେହେତୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 ପାଇଁ କେହି ହାଜର ହୋଇନଥିଲେ, ଉକ୍ତ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠକୁ ଅଣଦେଖା କରାଗଲା ।

5.5. ତେଣୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ବିପ୍ଳବ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାଶ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ରୁ 3 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଶୁଣାଣି କରିଥିଲେ ।

ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଦାଖଲ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି :

6. ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀ ଆବେଦନର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଦୋହରାଇ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ କେବେବି ତାଙ୍କ ସେବା ପରିତ୍ୟାଗ କରିନାହାଁନ୍ତି, ବରଂ ନଥି ପ୍ରକାଶ କରିବ ଯେ, ତାଙ୍କୁ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟିର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇ ସେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ସେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ

ବିବାଦ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଉତ୍ତର ଦେଉଥିବା ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ନଥି ବାହାରେ ଯାଇ ଭୁଲ ତଥ୍ୟକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି ଯେ,"ସେହି ସମୟରେ ସେ ଅନୁଲଗ୍ନକ-6 ଅନୁଯାୟୀ ଛୁଟି ଶେଷ ହେବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖ ଉଲ୍ଲେଖ ନକରି 03.03.2006 ରୁ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ।"

6.1. ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 8ରେ ସ୍ଥାନିତ, "ଇଜିଏସ୍ ଯୋଜନାରେ ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିବା ଦର୍ଶାଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇନଥିଲା" ବୋଲି ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ର ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀ କହିଥିଲେ ଯେ, ଉକ୍ତ ଆଭିମୁଖ୍ୟ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ତା.01.10.2007ରିଖରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 39847 (225) Bt.-V-42/2007/Fରେ ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ କେବଳ ତାହାର ବିପରୀତ ନୁହେଁ, ବରଂ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ମଧ୍ୟ ବିପରୀତ ଅଟେ ।

6.2. ଆବେଦନକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆହୁରି ଜୋରଦାର ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟିରେ ରହିବା ପରେ, ସେ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଦାଖଲ କରି 01.06.2006 ରେ ବିଜ୍ଞ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

6.3. ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ 01.06.2006 ରେ ତାଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଦାଖଲ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ୍ରାନ୍ତ କରି ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4, ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ 01.12.2006 ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଛନ୍ତି । ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀ, ପ୍ରତିପକ୍ଷସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ଙ୍କ ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 10 ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିଥିଲେ, ଯାହା ନିମ୍ନମତେ ଲେଖାଯାଏ:

"ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 7 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସତ୍ୟ କଥନର ଉତ୍ତରରେ ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ପରିତ୍ୟାଗ ହେବା ପରେ, 01.12.2006ରିଖରେ

ଢିପସାହି(ଉପରଡ଼ିହ) ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ଭିଇସି ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ,ମୟୂରଭଞ୍ଜଙ୍କ ତା.19.04.2006 ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 1438 ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 31.03.2008ରେ ଇଜିଏସ୍ ଯୋଜନା ଉଚ୍ଛେଦ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

6.4. ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଅଭିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଛି ଯେ, ସେ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟିରେ ଥିବାବେଳେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟି ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 - ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି କୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2 - ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକଙ୍କର ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଅସ୍ଥାୟୀ ଅବଧି ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରର ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ନିୟୋଜିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅସ୍ଥାୟୀ ନିଯୁକ୍ତିର ଫାଇଦା ଉଠାଇ ସେ ଏହି ଆବେଦନକାରୀ ନାମକୁ ଅଣଦେଖା କରି ଉପେରବେଢ଼ାର ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ତାଙ୍କ ନାମ ପ୍ରବେଶ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥିତିରେ ଆବେଦନକାରୀ, ଉପରବେଢ଼ା ସ୍ଥିତ ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ, ସେ ତା.16.02.2008ରିଖର ସଂକଳ୍ପ ଅନୁଯାୟୀ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ।

6.5. ତେଣୁ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ,ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଯିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଗଣଶିକ୍ଷାର ତା.16.02.2008ରିଖର ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍ଏମ୍ଇ ଅନୁଯାୟୀ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିୟୋଜିତ ହେବାକୁ ହକଦାର, ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226/227 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ପରମାଜ୍ଞାଦେଶ ଜାରି କରି ଲିପ୍ତ ରହିପାରିବେ ।

7. ଅପରପକ୍ଷେ, ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାଶ, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ଅଭିଯୋଗ ଭିତ୍ତିହୀନ କାରଣ କେବଳ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇଁ ଆବେଦନ ଦେବା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯେ, ଏହାକୁ ଅନୁମତି/ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବ; ବରଂ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପୂର୍ବ ସୂଚନା ଏବଂ ଅନୁମୋଦନ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଛୁଟି ଅଧିକୃତ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇବାର

ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ପାଳନ କରାଯାଇନଥିବାରୁ, ତାଙ୍କୁ ଏପରି ସୁବିଧା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

7.1. ଯୁକ୍ତିକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ସ୍ୱାଭାବିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଜାରି ରଖିବା ଏବଂ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟି ଶ୍ରୀ ଭଗବନ ଗିରିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯିଏ 31.03.2008 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରୁ ଯୋଜନା ବନ୍ଦ ହେବା କାରଣରୁ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

7.2. ଶ୍ରୀ ବିପ୍ଳବ ମହାନ୍ତି, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ସମ୍ପୃକ୍ତ ନଥିର ଉପସ୍ଥାପନ କରି, ସ୍ମାରକୀ ସଂଖ୍ୟା 28 ମାଧ୍ୟମରେ ତା.19.02.2008ରିଖର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଚିଠିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି:

"ମଣ୍ଡଳ ସମ୍ବଳ କେନ୍ଦ୍ରର ସଂଯୋଜକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ,
କୁସୁମୀ, ବାଦାମପାହାଡ଼

ସଂଖ୍ୟା (100) ତାରିଖ 19.02.2008

ପ୍ରାପ୍ତେଷୁ

ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ/
ସଭାପତି, ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର

HIGH COURT ORISSA सत्यमेव जयते

ବିଷୟ: ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ କରିବା ଏବଂ ସେଥିରେ ଭାରଗୁଡ଼ିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ।

ସନ୍ଦର୍ଭ: ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଓପେପା, ଭୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କ ତା.19.01.2008ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 884(30) ଇଜିଏସ୍/08 ଏବଂ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଡ଼ି.ଆଇ., ରାଇରଙ୍ଗପୁରର ତା.28.02.2008ରିଖର ସ୍ମାରକୀ ସଂଖ୍ୟା 485(14)

ମହାଶୟ/ମହାଶୟା,

ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଚିଠିର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଉଅଛି ଯେ, 31.03.2008ରୁ ସମସ୍ତ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ ରହିବ । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ସମସ୍ତ ନଥି, ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରବେଡ଼ା ସକାରାତ୍ମକ ଭାବରେ 31.03.2008 ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଏହି ଭାର ହସ୍ତାନ୍ତର ବିବୃତିର ଏକକିତା ନକଲ ନିମ୍ନ ସ୍ୱାକ୍ଷରକାରୀ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏସ୍. ଆଇ.ଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ବାର୍ଷିକ ସାଧାରଣ ପରୀକ୍ଷା, 2008 ସମାପ୍ତ ହେବାର ତୁରନ୍ତ ପରେ ଆପଣଙ୍କ

କେନ୍ଦ୍ରର ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କ ନିକଟତମ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନାମଲେଖା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କ ନାମଲେଖା ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସିଆରସିସିଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାନ୍ତୁ ।

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ,

ମଣ୍ଡଳ ସମ୍ବଳ କେନ୍ଦ୍ର ସଂଯୋଜକ,
କୁସୁମୀ : ବାଦାମପାହାଡ଼

ସ୍ମାରକୀ ସଂଖ୍ୟା 28 ତାରିଖ 19.02.2008

ସୂଚନା ପାଇଁ ଉପରବେଡ଼ା ନୋଡାଲ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ନକଲ ଦିଆଗଲା ।

ଏସ୍ ଡ଼ି/- 19.02.2008
ମଣ୍ଡଳ ସମ୍ବଳ କେନ୍ଦ୍ର ସଂଯୋଜକ
କୁସୁମୀ : ବାଦାମପାହାଡ଼"

7.3. ତଦନୁସାରେ, ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କୁସୁମୀ ବ୍ଲକର ଉପରବେଡ଼ାସ୍ଥିତ ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍. କେନ୍ଦ୍ରର ସଭାପତିଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି, ଯିଏକି 01.12.2006 ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟନିୟତ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ 31.03.2008 ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଅଛି । ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି, ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ-ତଥା-ସଚିବ ଏବଂ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ସଭାପତିଙ୍କ ସମେତ ଉକ୍ତ କେନ୍ଦ୍ରର ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ 01.04.2004ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ବୈଠକରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ସଂକଳ୍ପର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବିପ୍ଲବ ମହାନ୍ତି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ବନ୍ଦ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ନଥିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ମଧ୍ୟ ନେଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ "ଢିପସାହି, ଉପରବେଡ଼ା ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରର ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ, ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରବେଡ଼ା ନୋଡାଲ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚାର୍ଜ ବିବୃତି" ଶୀର୍ଷକ ଦସ୍ତାବିଜ ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ 22 ଟି ଜିନିଷ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କହିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ 25.04.2008ରେ ଉକ୍ତ ଶ୍ରୀ ଗିରିଙ୍କ

ଠାରୁ 22 ଟି ଜିନିଷର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ନଥିରେ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ, ମୟୂରଭଞ୍ଜଙ୍କ ତା.26.03.2008ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 1791/ଇଜିଏସ୍/2008 ଅନୁସରଣ କରି ଶ୍ରୀ ଗିରିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଅଧୀନରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ସମସ୍ତ ମଣ୍ଡଳ ସଂଶାଧନ କେନ୍ଦ୍ର ସଂଯୋଜକଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ "ଏପ୍ରିଲ 5,2008 ସୁଦ୍ଧା ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତରେ ସାମିଲ ହେବା ପାଇଁ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ପଢୁଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କର୍ମଚାରୀ ସମେତ ସମସ୍ତ ନଥି, ଶିକ୍ଷାଦାନ ସାମଗ୍ରୀ, ପାସ୍ ବୁକ୍ ନିକଟତମ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଇଜିଏସ କେନ୍ଦ୍ରର ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରନ୍ତୁ । " ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାଶ, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଏହି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ ଯେ, ଯେହେତୁ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି 2006 ରୁ 2008 ରେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଥିଗୁଡିକ ଅନୁରକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ା, କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଗୁଡିକ ପ୍ରକାଶ କରେ ଏବଂ ସେ ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ସମସ୍ତ ବୈଠକରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନାମ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଦ୍ୱାରା ତା.28.04.2008ରିଖରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 2296 (26) (ଅନୁଲଗ୍ନକ-9) ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ଥାନ ପାଇନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ନାମ ସହିତ ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ସଂଲଗ୍ନ କରି ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ସମସ୍ତ ମଣ୍ଡଳ ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରିଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 - ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କ ନାମ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା ।

7.4. ତେଣୁ, ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ଉକ୍ତ ତାଲିକା ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ତା.16.02.2008ରିଖର ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍ଏମ୍ଇ ମାଧ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ନୀତିଗତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସହିତ ସୁସଂଗତ, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଏହିପରି ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଅଧୀନରେ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ଥଇଥାନ କରିବା ।

7.5. ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀ କରିଥିବା ଦାବି ମିଥ୍ୟା ଅଟେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ କୌଣସି ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ଦିଆଯାଇନଥିଲା; ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟିର ସଭାପତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା 30.05.2005ର ଚୁକ୍ତିର ଧାରା (4) ସହିତ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ତା.01.10.2007 ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 398 (225)-Bt.-V-42/2007/F ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି, ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ପ୍ରାୟ ତିନି ମାସ ପାଇଁ ନିଜକୁ ନିଜେ ଛୁଟି ନେବା, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଏପରି ଆଚରଣ ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରରୁ 03.03.2006 ରୁ ସେବା ପରିତ୍ୟାଗ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ଅନୁଲଗ୍ନକ-8 ମାଧ୍ୟମରେ ଛଟେଇ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ତା.16.02.2008ରିଖ ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଇର ପରିସରରେ ଆସିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

7.6. ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାଶ, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଉ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଦାବି କରିବା ବିଷୟରେ ଆଶାବାଦୀ ଥିଲେ, ସେ 2006ରେ ତୁରନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଉଚିତ ଥିଲା । ତଥାପି, ଯଦିଓ ସେ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ସ୍ୱ-ଘୋଷିତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ଶେଷ ହେବା ପରେ 01.06.2006 (ଅନୁଲଗ୍ନକ-7 ମାଧ୍ୟମରେ) ରେ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଦାଖଲ କରିଥିବା ଦାବି କରିଛନ୍ତି, ତେବେ ସେ, ତାଙ୍କ ଛୁଟି ଅବଧି ଶେଷ ହେବାର ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ, ଅର୍ଥାତ୍, 21.05.2008 ରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହା ଲାଗୁଛି ଯେ, ଛଟେଇ ହୋଇଥିବା ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଇ., ତା.16.02.2008ରିଖ ଜରିଆରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ନୀତିଗତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ ସେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4କୁ ହଟାଇବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଛି । "ଉପରବେଡ଼ା ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର, ଢିପସାହିର କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ଗ୍ରହଣ ଖାତା" ପ୍ରତି ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା-4, ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି, ବୈଠକରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସହିତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ପରିଚାଳନା, ଅର୍ଥ ଖାତାର ମଧ୍ୟ ଅନୁରକ୍ଷଣ କରୁଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ

ଉକ୍ତ ନଥି ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟତ ଏବଂ ପାରିଶ୍ରମିକ ଗ୍ରହଣ ପରଠାରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ତଥ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ଅଟେ । ତେଣୁ ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ, ଶ୍ରମକାତର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସଂକଳ୍ପ ଏବଂ ଚିଠି:

8. 16.02.2008 ତାରିଖର ସଂକଳ୍ପଟି ଏହିପରି ଥିଲା:

"ଓଡ଼ିଶା ସରକାର
ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍ଏମ୍ଇ, ତାରିଖ 16.02.2008

ସଂକଳ୍ପ

ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ସାର୍ବଜନୀନକରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ (ଏସ୍ଏସ୍ଏ) ର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଭାବେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା (ଇଜିଏସ୍), 2001-02 ବର୍ଷରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ପାହ୍ୟାବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ, ଏହିପରି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ନିୟୋଜିତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଛଟେଇ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେ ।

ସୁନିଶ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ସମସ୍ୟାକୁ ଯତ୍ନର ସହ ବିଚାର କରିବା ପରେ ସରକାର ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହୋଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଛଟେଇର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନମତେ ଥଇଥାନ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି:

1. *ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଅଧୀନରେ "ଗଣଶିକ୍ଷକ" ଭାବେ ଥଇଥାନ କରାଯିବ ।*
2. *ଏଭଳି ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ, ଯେଉଁମାନେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ (ମାଟ୍ରିକ୍, ଦଶମ (ଏଚ୍.ଏସ୍.ସି.)/+ 2 ସହିତ ସି.ଟି., ବି.ଏ./ବି.ଏସସି/ବି. କମ୍. ସହିତ ବି.ଏଡ୍.) ମାସିକ 2,000/- ଟଙ୍କାର ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ସହିତ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ନିୟୋଜିତ କରାଯିବ ।*

ଯେଉଁମାନେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି (ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତା ମାଟ୍ରିକ୍, 10ମ (ଏଚ୍.ଏସ୍.ସି.ଇ.)/+ 2), ସେମାନଙ୍କୁ ମାସିକ 1,750/- ଟଙ୍କାର ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକରେ ନିୟୋଜିତ କରାଯିବ ।

3. ଏପରି ଛଟେଇ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର 10ମ ଶ୍ରେଣୀର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା (ଏଚ୍ ଏସ୍ ସି ପରୀକ୍ଷା)ଥିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତି ହେବାର 3 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ +2 ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସି.ଟି. ତାଲିମ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ + 2ର ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କୁ 3 ବର୍ଷର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତା ପନ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ଇଗ୍ନୋ କିମ୍ବା ଟିଇ ଏବଂ ଏସସିଇଆରଟି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟରୁ, ସି.ଟି. ତାଲିମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ । ଏବଂ ସି. ଟି. ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ଉକ୍ତ "ଗଣଶିକ୍ଷକ" ଜଣକ, ସି.ଟି. ପ୍ରଶିକ୍ଷଣରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ 2000/- ଟଙ୍କାର ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବେ ।

4. ଗଣଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ନବୀକରଣ, ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥାନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଉପରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟି (ଭିଇସି) ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ସକାରାତ୍ମକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆଧାରରେ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତଥା ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ବାର୍ଷିକ ଚୁକ୍ତିନାମା ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯିବ । ଯଦି ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ଚୁକ୍ତିର ନବୀକରଣ ନକରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଏ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଓପେପାଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରାଯିବ ।

5. ଶିକ୍ଷା ସହାୟକର ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ଖାଲି ପଦବୀଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନରେ ଗଣଶିକ୍ଷକ ନିୟୋଜିତ ହେବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଇତ୍ୟାଦି ଏସ୍ଏସ୍ଏ ବଜେଟରୁ ବହନ କରାଯିବ । ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନିୟୋଜିତ କରାଯିବ ।

6. ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ନାମ ପଞ୍ଜୀକରଣ ଅଭିଯାନ ଚଲାଇବା, ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଛାଡ଼ିବା ହାର କମାଇବା, ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆଣିବା, ନିୟମିତ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦାନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ ସମୟ ସମୟରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହିବେ ।

7. ସି.ଇ.ଓ., ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ-ତଥା-ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ଗଣଶିକ୍ଷକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏକ ରାଜିନାମା ଷ୍ଟାମ୍ପ୍ କାଗଜରେ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହେବ । ଓପେପାର ରାଜ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ରାଜିନାମାର ଚିଠା ନକଲ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

8. ଯଦି ସେ ନିୟତ କାର୍ଯ୍ୟ ଚୁକ୍ତିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରନ୍ତି କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ ଶିକ୍ଷା କମିଟି (ଭିଇସି) ର ପ୍ରତିକୂଳ ବିବୃତି ଆଧାରରେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଆନ୍ତି, ତେବେ 30 ଦିନର ପୂର୍ବ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଗଣଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ।

9. ଗଣଶିକ୍ଷକ ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜିକା ବର୍ଷରେ 12 ଦିନର ସାମୟିକ ଛୁଟି ପାଇପାରିବେ । ଉପରୋକ୍ତ ଅବଧି ବ୍ୟତୀତ ସେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକୃତ ଅନୁପସ୍ଥିତିର ଅଧିକାରୀ ହେବେ ନାହିଁ । ଯଦି ସେ ଅନୁମତି ନେଇ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରୁହନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି ତାଙ୍କ ଜମାକୃତ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ଛୁଟି ନାହିଁ, ତେବେ ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକରୁ ଆନୁପାତିକ ରାଶି କାଟି ଦିଆଯିବ ।

10. ଦୁଇରୁ କମ୍ ଜୀବିତ ସନ୍ତାନ ଥିବା ଯେକୌଣସି ମହିଳା ଗଣଶିକ୍ଷକ 3 ମାସ ପାଇଁ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।

11. ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଗଣ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ତା.04.12.2007ରିଖର ଆଦେଶ ସଂଖ୍ୟା 23845/ଏସ୍ଏମ୍ଇରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା, ଶିକ୍ଷା ସହାୟକ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଚୟନ ନିମନ୍ତେ ଗଣଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ସୁବିଧା ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥିଲା ।

12. ଏସ୍ଏସ୍ଏ ଯୋଜନା କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଯୋଜନାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଗଣଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

13. ସେମାନେ "ଗଣଶିକ୍ଷକ" ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟତ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ।

HIGH COURT
सत्यमेव जयते
ORISSA

ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ
ଏସ୍ ଡ଼ି/- (ଏସ୍.ସି. ପଟ୍ଟନାୟକ)
ଆୟୁକ୍ତ-ତଥା-ସରକାରଙ୍କ ସଚିବ"

9. ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ତା.01.10.2007ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା 39847 (225)-Bt.-V-42/2007 F, ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

"ଅର୍ଥ ବିଭାଗ

***

No.39847 (225)/Bt.-V-42/07 F., ତାରିଖ:01.10.2007

ପ୍ରାପ୍ତେଷୁ

ସମସ୍ତ ସଚିବ/ସମସ୍ତ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ

ବିଷୟ: ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ନିୟୋଜିତ ମହିଳା ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତି ।

ନିୟମିତ ମୂଳ ସ୍ତରୀୟ ଖାଲି ପ୍ରବେଶ ପଦବୀ ଉଚ୍ଛେଦ ପରେ ସରକାର ପ୍ରଶାସନିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଆଧାରରେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିରେ ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ତା.31.12.2004ରିଖରେ ହୋଇଥିବା ପରିପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା Bt-V-47/04-55764/F. ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି ।

2. ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ, ଜନସେବାର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଯେତେବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ସେତେବେଳେ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ପୂର୍ବ ସହମତି ସହିତ ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ଯୋଗଦାନ କରିଆସୁଛନ୍ତି ।

3. ନିଯୁକ୍ତି ସ୍ଥିତି ନିର୍ବିଶେଷରେ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ମାତୃତ୍ୱ ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଧିକାର ବୋଲି ବିବେଚନା କରି ମହିଳା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଜଣାପଡିଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଓଡ଼ିଶାରେ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ନିୟୋଜିତ ଶିକ୍ଷା ସହାୟକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

4. ବର୍ତ୍ତମାନ, ସରକାର ସତର୍କତାର ସହ ବିଚାର କରିବା ପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ଯେ, ସରକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ସହିତ ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ଭାବେ ନିୟୋଜିତ ସମସ୍ତ ମହିଳା କର୍ମଚାରୀମାନେ ଏବଂ ଦୁଇରୁ କମ୍ ଜୀବିତ ସନ୍ତାନ ଥିବା ମହିଳା କର୍ମଚାରୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଆଧାରରେ ମାତୃତ୍ୱ କାରଣରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବାର 90 ଦିନରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବେ ।

i. ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଯିବ ।

ii. ପ୍ରସବ ପୂର୍ବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ଠିକଣା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

iii. ଏହିପରି ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ, କର୍ମଚାରୀ ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତିର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।

iv. ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଏହା ତୁରନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ।

ଏସ୍ ଡ଼ି/- ଡ଼ି.ପି.ଦାଶ

ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଚିବ"

ବିଚାର ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ :

10. ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ନଥିରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇଁ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ପରେ, ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4- ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି, ଡିପସାହି ଇଜିଏସ କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ା, କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳରେ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ନଥିଗୁଡ଼ିକ ଉକ୍ତ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 ଦ୍ୱାରା ଅନୁରକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯିଏ ଇଜିଏସ କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ବୈଠକରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ନଥିରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଗଣଶିକ୍ଷାର 16.02.2008ର ସଂକଳ୍ପ ଅନୁଯାୟୀ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଛଟେଇ ଇଜିଏସ୍ ତାଲିକାରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4ଙ୍କ ନାମ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ନାମ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ ତାଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ଥଇଥାନ କରାଯାଇପାରିବ ।

10.1. ରିଟ୍ ଆବେଦନ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ପଢିବା ପରେ, ଅନୁଲଗ୍ନକ-7 ଅର୍ଥାତ୍ 01.06.2006 ତାରିଖର ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଯାହା ବିଦ୍ୟାଳୟ ଉପ-ନିରୀକ୍ଷକ, ସର୍କଲ-II, କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳଙ୍କୁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ, କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅନୁମୋଦିତ ସ୍ୱୀକୃତି ପତ୍ର ଆସିନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ସନ୍ଦର୍ଭ ପାଇଁ ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଅଂଶବିଶେଷ ହୋଇଥିବା ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ନିମ୍ନରେ ପୁନଃଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି:

"ପ୍ରାପ୍ତେଷୁ

ବିଦ୍ୟାଳୟ ଉପ-ନିରୀକ୍ଷକ,
ସର୍କଲ-2, କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳ

ବିଷୟ: ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଦାଖଲ

ମହାଶୟ,

*ମୁଁ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇଛି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୁନଃ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ସୁସ୍ଥ ଅଛି (**ସୁସ୍ଥତା ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ନକଲ ସଂଲଗ୍ନ**) । ତାହାକୁ ଦୟାପୂର୍ବକ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରେ ।*

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ

ଏସ୍ ଡି/-

(ଶ୍ରୀମତୀ. ସୁଜାତା ମହନ୍ତ)

01.06.2006

ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ

ଡିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର,

ଉପରବେଡ଼ା, କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳ,

ମୟୂରଭଞ୍ଜ

ଏକକିତା ନକଲ: ସୂଚନା ନିମନ୍ତେ ସଭାପତି, ଭିଇସି, ଡିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର । ""

10.2. ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କଠାରୁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯେ, କାହିଁକି ରିଟ୍ ଆବେଦନ ସହିତ ସୁସ୍ଥତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସଂଲଗ୍ନିତ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଯାହାର ସେ କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଏଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥତା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ବିପ୍ଳବ ମହାନ୍ତି, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ନଥିଗୁଡିକର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଯାଞ୍ଚ ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ, ଏପରି କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ ନଥିରେ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମତ ହେଉଛି ଯେ, ଅନୁଲଗ୍ନକ-7, ଅର୍ଥାତ୍, ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ତାରିଖ 01.06.2006 ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱୟଂ-ଉତ୍ପାଦିତ ଦସ୍ତାବିଜ ଯେଉଁଥିରେ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସୁସ୍ଥତା ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ନକଲ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

10.3. ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଅଟକାଇବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, *ଏହା ଶ୍ରୀମତୀ ବାଦାମୀ (ମୃତ) ତାଙ୍କ ଏଲ୍ଆର୍ ବନାମ ଭାଲି (2012) 6 SCR 75* ରେ ନିମ୍ନମତେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି:

“19. ବର୍ତ୍ତମାନ, ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବୁ ଯେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଠକେଇର ଧାରଣା ସହିତ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିଛନ୍ତି । ଏସ୍. ବି. ନୋରୋନାହ ବନାମ ପ୍ରେମ କୁମାରୀ ଖାନ୍ନା, AIR 1980 SC 193ରେ ପ୍ରତିରୋଧକ ଏବଂ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଧାରଣା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଚାର କରୁଥିବାବେଳେ ଦୁଇ ଜଣିଆ ବିଚାରପୀଠ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହା ଏକ ପୁରୁଣା ଉକ୍ତି ଯେ ପ୍ରତିରୋଧ ଘୃଣ୍ୟ, ଯଦିଓ ଆଧୁନିକ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଛି । ଯଦିଓ, 'ଜାଲିଆତି କିମ୍ବା ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ରାୟ, ଯଦିଓ ଏହା ହାଉସ ଅଫ୍ ଲର୍ଡସର ଏକ ରାୟ ପରି ମନେ ହୁଏ, ଏକ ଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ' । (ହାଲସବେରୀଙ୍କ ଇଂଲଣ୍ଡର ନିୟମ, ଖଣ୍ଡ 16 ଚତୁର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 1553 ଦେଖନ୍ତୁ)କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ ଧାରା 21 ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ମଞ୍ଜୁରି, ଯଦି ଏହା ଠକେଇ କିମ୍ବା ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ହାସଲ କରାଯାଇଛି, ତେବେ ଅବୈଧତାକୁ ସହ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ, ଅନ୍ୟଥା, ଉଚ୍ଚ ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତି ସଫଳତାରେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ହେବ ।

20. ଏଲ୍.ଆର୍ ସ.ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏସ୍. ପି. ଚେଙ୍ଗଲଭରାୟା ନାଇଡୁ (ମୃତ) ବନାମ ଏଲ୍.ଆର୍ ସ.ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଗନ୍ନାଥ (ମୃତ), AIR 1994 SC 853ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦେଇଥିଲେ :

‘ ‘ପ୍ରାୟ ତିନି ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବେ ଇଂଲଣ୍ଡର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟଧୀଶ ଏଡୱାର୍ଡ କୋକ୍ କହିଥିଲେ ଯେ, ଜାଲିଆତି-ସମସ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟ, ମଣ୍ଡଳୀଗତ କିମ୍ବା ସାମୟିକକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇଥାଏ, ଏହା ଆଇନର ସ୍ଥିରୀକୃତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜାଲିଆତି କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ଡିକ୍ରି କିମ୍ବା ରାୟ ଅବୈଧ ଏବଂ ଆଇନର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅଣସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ । ପ୍ରଥମ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଏକ ରାୟ/ଡିକ୍ରି-ପ୍ରତ୍ୟେକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଅବୈଧତା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବାକୁ ପଡିବ, ତାହା ଉଚ୍ଚତର କିମ୍ବା ନିମ୍ନତର ହେଉ । ସାମୟିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଯେକୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇପାରିବ । ’

21. ଉକ୍ତ ମାମଲାରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ **ନ୍ୟାୟାଳୟ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଯିଏ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୁ ଆସନ୍ତି, ସେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ମନୋବୃତ୍ତିରେ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାର ମାମଲା ମିଥ୍ୟା ଉପରେ ଆଧାରିତ, ତାଙ୍କର ନ୍ୟାୟାଳୟ କୁ ଯିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଜଣେ ମକଦ୍ଦମାକାରୀ ଯିଏ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଆନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ସମସ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଯାହା ମକଦ୍ଦମା ସହିତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ । ଯଦି ଲାଭ ପାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ କୁ ଅଟକାଇ ରଖାଯାଏ,**

ତେବେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସେ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ତଥା ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ଠକେଇ କରିବା ପାଇଁ ଦୋଷୀ ହେବେ ।

22. ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ଧବନ ବନାମ ମେସର୍ସ ଶ ବ୍ରଦର୍ସ୍, AIR 1992 SC 1555 ଏହା ମତ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ଜାଲିଆତି ଏବଂ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର, ଆଇନ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି ସଭ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସବୁଠାରୁ ଗମ୍ଭୀର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ମଧ୍ୟ ଖରାପ କରିଥାଏ । ଏହାକୁ କୌଶଳ କିମ୍ବା ପ୍ରତାରଣାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମକୁ ରୋସନ ଡ଼ୀନ୍ ବନାମ ପ୍ରୀତି ଲାଲ୍ AIR 2002 SC 33, ରାମ ପ୍ରୀତି ଯାଦବ ବନାମ ୟୁ.ପି. ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମଣ୍ଡଳୀ, (2003) 8 SC 311, ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଏବଂ ରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ସିଂ ବନାମ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,(2003) 8 SCC 319 ମାନଙ୍କରେ ଦୋହରା ଯାଇଛି ।

23. ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଟି. ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ରାଓ, AIR 2005 SC 3110ରେ ପୂର୍ବ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

'ଲାଜର୍ସ ଇଷ୍ଟେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ବିସଲେ, (1956) 1 QB 702ରେ ଲର୍ଡ ଡେନିଙ୍ଗ ପୃଷ୍ଠା 712 ଏବଂ 713 ରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି,

> 'ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ରାୟ, ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କୌଣସି ଆଦେଶ ଯଦି ଜାଲିଆତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ତେବେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଜାଲିଆତି ସବୁକିଛି ଉନ୍ମୋଚିତ କରେ । '

ସେହି ଏକା ରାୟରେ ଲର୍ଡ ପାର୍କର ଏଲ୍‌ଜେ କହିଥିଲେ ଯେ ଜାଲିଆତି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଜଣାଥିବା ସମସ୍ତ କାରବାରକୁ ଖରାପ କରିଥାଏ, ଯଦିଓ ଏହା ଗମ୍ଭୀରତାର ଏକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତର ଅଟେ । '

24. ତଥାପି ଅନ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହମଜା ହାଜି ବନାମ କେରଳ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, AIR 2006 SC 3028ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜକୁ ପ୍ରତାରଣାର ସାଧନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବେ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ନ୍ୟାୟଳୟ, ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିୟମ ମାଧ୍ୟମରେ, ଏହାର ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଏହାକୁ ଠକେଇର ଉପକରଣ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୌଳିକ ନୀତିଟି ହେଉଛି ଯେ, କୌଣସି ପକ୍ଷ ଯିଏ ଜାଲିଆତିର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ରାୟ ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାଏ, ସେ ଏହାର ଫଳ ଉପଭୋଗ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

*25. *** ଏହି ସମସ୍ତ ଯୁକ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଯୌକ୍ତିକ ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରରୁ ସମ୍ମତି ଦିଏ ନାହିଁ । ଏହା ସବୁ ଦିଗରୁ ଜାଲିଆତି ଅଟେ । ସମଗ୍ର ବିଷୟକୁ ଜାଲିଆତିର ସୌଧ ଉପରେ ସୁଦୃଢ଼ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା କହିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ଠକେଇ ଉପରେ ଯାହା ଠିଆ କରା ହୋଇଛି ତାହା ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆମେ ଜଣେ ମହାନ ଚିନ୍ତାନାୟକଙ୍କ ଏକ ବିବୃତିକୁ ସଫଳତାର ସହ ଉଦ୍ଧୃତ କରିପାରିବା:*

*'ଜାଲିଆତି ସାଧାରଣତଃ ନ୍ୟାୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଆଲୋକର ଶିଖାକୁ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରିଥାଏ; ଏବଂ ଦୁର୍ଜନଙ୍କ କଲମ ତାଙ୍କ ନିଜ ଗିରଫ ପାଇଁ ପରୱାନା ସୂଚିତ କରେ ।' ***"*

10.4. ଉପରୋକ୍ତ ରାୟ ପରେ ସ୍ମୃତି ମଦନ କଂସାଗ୍ରା ବନାମ ପେରି କଂସାଗ୍ରା,(2021) 10 SCR 742ରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ।

10.5. ଭାରତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏପରି ଆଲୋଚନାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ଯେପରି ଏହା ତତ୍କାଳୀନ ମାମଲାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସୁସ୍ଥତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି କାଗଜ ଖଣ୍ଡ ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନଥିରେ କିମ୍ବା ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ନଥିରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ବିବରଣୀ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ଏହା ଟିପ୍ପଣୀୟ ଯେ, ଯଦିଓ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତିରେ (ଯେପରି ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉପ-ନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦାବି କରାଯାଇଛି) "ସୁସ୍ଥତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ନକଲ ସଂଲଗ୍ନ" ବିଷୟରେ ଟିପ୍ପଣୀ କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜ ସ୍ଥାନ ପାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ତର୍କକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସ୍ଥିତିରେ ନାହାନ୍ତି ।

10.6. ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେତେବେଳେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଧିକ ଗଭୀର ଭାବରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଛନ୍ତି, ଏହା ଚିଠି No.39847 (225)-Bt.-V-42/2007/F, ତାରିଖ 01.10.2007 କୁ ବିଚାରକୁ ନେଇଛନ୍ତି, ଯାହା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ସମସ୍ତ ସଚିବ/ବିଭାଗର ସମସ୍ତ ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରିଛି, ଯାହା ଉପରେ ଆବେଦନକାରୀ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ଶତପଥୀ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ 01.10.2007 ତାରିଖର ଚିଠିର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 4 ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ "ସରକାରୀ

ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ସହିତ ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ଭାବେ ନିୟୋଜିତ ସମସ୍ତ ମହିଳା କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ଦୁଇରୁ କମ୍ ଜୀବିତ ସନ୍ତାନ ଥିବା ମହିଳା କର୍ମଚାରୀ ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତିର ୨୦ ଦିନରୁ ଅଧିକ ନହୋଇଥିବା ସମୟ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକୀକୃତ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ" ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ "ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବେ । " ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏପରି କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ "ପ୍ରସବ ପୂର୍ବ ଏବଂ ପ୍ରସବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ଠିକଣା" ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ" ଏବଂ "ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

10.7. "ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ" ଏବଂ "ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରମାଣପତ୍ର" ବିଷୟରେ ନଥିରେ କିଛି ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇଁ କରିଥିବା ଆବେଦନ, ଯାହା ଅନୁଲଗ୍ନକ-6 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ସେଥିରେ କୌଣସି ବିସ୍ତୃତ ଠିକଣା ନାହିଁ ।

10.8. ଏହା ସାମାନ୍ୟ କଥା ଯେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଲାଭ ଦାବି କରାଯାଏ, ଲାଭ ଦାବି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବା ଏବଂ ଏପରି ଲାଭ ପାଇବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ତତ୍କାଳୀନ ମାମଲାରେ, ନଥିରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସମୟରେ କୌଣସି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା କିମ୍ବା ଯତ୍ନ ନେଉଥିଲେ ।

ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାର ଆପତ୍ତି ଉପରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଆପ୍ୟାୟନ:

11. ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରସୂତି ଆଧାରରେ ପ୍ରାୟ ୨୦ ଦିନର ଛୁଟି ପାଇବା ପାଇଁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କାରଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ନୁହଁନ୍ତି ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀ 01.06.2006 ରେ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଦାଖଲ କରିଥିବା ଦାବି କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସେ ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରଶମନ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ମଞ୍ଚ ନିକଟକୁ ଯିବାରେ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଯେପରି ଜଣାପଡୁଛି, ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ

ଯୁକ୍ତି ଭଳି, ଆବେଦନକାରୀ 21.05.2008 ରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍, ତା.16.02.2008ରିଖରେ ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍ଏମ୍ଇ ପ୍ରକାଶନ ପରେ, ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ ସରକାରଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଛଟେଇ ହୋଇଥିବା ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ଥଇଥାନ କରିବାର ନୀତିଗତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଇଥିଲା । ନଥିରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର କୁସୁମୀ ବ୍ଲକର ଉପରବେଡ଼ାରେ ଥିବା ଢିପସାହି ଇଜିଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ ହେବା ତାରିଖ 31.01.2008 ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 - ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି, 2006 ମସିହାରୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥିଲେ । ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ନଥିରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ସେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖାତା ପରିଚାଳନା କରିବା ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନଥି ମଧ୍ୟ ରଖୁଥିଲେ । ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା-4 ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କମିଟିର ବୈଠକରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ । ତେଣୁ, ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ତଥ୍ୟ ଭିତ୍ତିକ ଦସ୍ତାବିଜ, ଯେପରିକି ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା 01.10.2007 ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଚିଠିରେ କୁହାଯିବା ଭଳି, ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଚିକିତ୍ସକଙ୍କଠାରୁ ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣପତ୍ର, ଦାଖଲ ନକରି ମିଥ୍ୟା ଦାବି କରିଛନ୍ତି ।

11.1. ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିବାରେ ହୋଇଥିବା ବିଳମ୍ବ ସମ୍ପର୍କରେ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କିମ୍ବା ଯଥାର୍ଥତା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

11.2. ଶ୍ରୀ ଅଯୋଧ୍ୟା ରଞ୍ଜନ ଦାଶ, ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା , ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଗ୍ରହଣୀୟତା ବିଷୟରେ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇ ଠିକ କରିଛନ୍ତି କାରଣ ଆବେଦନକାରୀ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ବିଷୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଅବଗତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୁନଃ ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଦାବି କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ 01.06.2006 ରେ ଉଠିଥିବା ବେଳେ, ରିଟ୍ ଆବେଦନ 21.05.2008

HIGH COURT ORISSA सत्यमेव जयते

ରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି । ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ଵାରା କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଇନାହିଁ ଯାହା ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଘଟାଇଥିଲା ।

11.3. ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ଅଯୌକ୍ତିକ ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପୁନଃ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ରିଟ୍ ଏକ ମାଧ୍ୟମ ନୁହେଁ । ଅନେକ ସମୟରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଆବେଦନ/ସଂଶୋଧନ ଅଧିକାର ଉପରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରୁହନ୍ତି କିମ୍ବା ସମାଧାନ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବୈଧାନିକ ଉପାୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଯୌକ୍ତିକ ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ସମୟ ପରେ, ବିଶେଷ କରି ସରକାର କିମ୍ବା ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ପୁନର୍ବାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି । ଏଭଳି ମାଧ୍ୟମକୁ କ୍ଵଚିତ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ ଦାଖଲ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅସାଧାରଣ ଅଧିକାରିତାକୁ ଆହ୍ଵାନ କରିବା, ନୂତନ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣର ବିଚାର ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିବାର ଆଶା ସହିତ, ଯାହା ସମୟ ସହିତ ଅଚଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା, ଅବମାନନା ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଶ୍ରମ ବିମୁଖ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା, ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ କରିଥାଏ ।

11.4. କେ. ଭି. ରାଜା ଲକ୍ଷ୍ମୀୟା ବନାମ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟ, AIR 1967 SC 973, ରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ବିବେଚନାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ସାଧାରଣତଃ ମନ୍ଥର ଏବଂ ଶ୍ରମ ବିମୁଖ କିମ୍ବା ସମ୍ମତ ଏବଂ ତନ୍ଦ୍ରାଳୁ ସାଂଘାତିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସହାୟତା କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମନା କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ରିଟ୍ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରୟୋଗରେ ପ୍ରତିକାର ଦେଇପାରନ୍ତି କାରଣ ଏହା ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ଏବଂ ଏହାର ନୂତନ ଅନ୍ୟାୟ କରିବାର ସମ୍ଭାବନ ଆଣିପାରେ । ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଯଦି ଅଯୌକ୍ତିକ ବିଳମ୍ବ ପରେ ରିଟ୍ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହା କେବଳ କଷ୍ଟ ଏବଂ ଅସୁବିଧା

ସୃଷ୍ଟି କରିନପାରେ ବରଂ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । *ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ନନ୍ଦଲାଲ ଜୟସୱାଲ, AIR 1987 SC 251* ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ ।

11.5. *ନର୍ଥ ଇଣ୍ଡିଆନ ଗ୍ଲାସ୍ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ବନାମ ଯଶୱନ୍ତ ସିଂହ, 2002 Supp (3) SCR 534,* ଯେଉଁଥିରେ ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଳୟ ଚେତାବନୀ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରିଟ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବାରେ ବିଳମ୍ବକୁ ଅଣଦେଖା କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ତୋଷଜନକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ସେ କିପରି ଠିକ୍ ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିପାରିଲେ ନାହିଁ । *ପି. ଏସ୍. ସଦାଶିବସ୍ୱାମୀ ବନାମ ତାମିଲନାଡୁ ରାଜ୍ୟ,(1975) 1 SCC 152*, ଏହା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଜଣେ କନିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ପଦୋନ୍ନତି ପାଇବାର ଆଦେଶରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଅତି କମରେ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଏହିପରି ପଦୋନ୍ନତିର ସର୍ବାଧିକ ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହା ନୁହେଁ ଯେ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର କୌଣସି ସୀମା ଅଛି କିମ୍ବା ଏପରି କୌଣସି ମାମଲା କଦାପି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବା ପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଶୀଘ୍ର ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କର ଅସାଧାରଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଭଲ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମାନ ପ୍ରୟାସ ହେବା ଉଚିତ ।

11.6. *ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ମହାନଗର ପାଳିକା ବନାମ ପାନ ସିଂହ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ (2007) 9 SCC 278* ରେ ମତ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, ଯଦିଓ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସମୟସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇନାହିଁ, ତଥାପି ସାଧାରଣତଃ ଏକ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଉକ୍ତ ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାକୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କାରଣ ଭାବରେ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ ଯାହା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲା ।

11.7. ଏହା ମଧ୍ୟ ଆଇନର ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନୀତି ଯେ, 'ବିଳମ୍ବ ସମାନତାକୁ ପରାସ୍ତ କରେ' । ଏହି ନିୟମର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନୀତି ହେଉଛି ଯେ ଯିଏ ସତର୍କ ଏବଂ ପରିଶ୍ରମୀ ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ କିମ୍ବା ସାମ୍ବିଧାନିକ, ଆଇନଗତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଧିକାରର କଥିତ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ତାରିଖ ଠାରୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ, ସେ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିକାର ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ବିଳମ୍ବ ଦାବି କରିବା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ଅନ୍ୟ ଏକ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧିରେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧିକାର ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଇପାରେ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ସେହି ଅଧିକାରକୁ ବାଧା ଦେବା ଅନ୍ୟାୟ ହେବ ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ କୌଣସି ଦୃଢ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନାହିଁ ।

11.8. *ଶଙ୍କର କୋ-ଅପ ହାଉସିଂ ସୋସାଇଟି ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଏମ୍. ପ୍ରଭାକର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, (2011) 5 SCC 607* ରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଇନର ସ୍ଥିର ସ୍ଥିତିକୁ ଦୋହରାଇଥିଲେ ଏବଂ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମାନଦଣ୍ଡକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ଯାହା ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ବିବେଚନାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶଟି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

"53. ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ରିଟ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅବହେଳା କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବାରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଚାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଲ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :

1. *ଆଇନର ଅଲଙ୍ଘନୀୟ ନିୟମ ନାହିଁ ଯେ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ବିଳମ୍ବ ହୁଏ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ; ଏହା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚନାର ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଅଭ୍ୟାସର ନିୟମ, ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ତଥ୍ୟ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।*
2. *ଯେଉଁ ନୀତି ଆଧାରରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅବହେଳା କାରଣରୁ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟମାନେ ମିଳିଥିବା ଅଧିକାରକୁ, ଏକ ଅଯୌକ୍ତିକ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ବାଧା ଦେବା ଉଚିତ*

ନୁହେଁ, କାରଣ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ପାଇଁ ବିଳମ୍ବରେ ଆସିଥିଲେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପକ୍ଷଙ୍କୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ;

3. *ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉପାୟ ହେଉଛି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ଯେ, ସେ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଉପାୟରେ ଅନ୍ୟତ୍ର ପ୍ରତିକାର ଚାହୁଁଥିଲେ । ଯଦି ସେ ବିଧାନ କିମ୍ବା ବୈଧାନିକ ନିୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିବା ପ୍ରତିକାର ପଛରେ ପଡ଼ନ୍ତି, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ନୁହେଁ । ପ୍ରତିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆବେଦନକାରୀ କ 'ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ତାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ;*
4. *ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି କଡ଼ାକଡ଼ି ନିୟମ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଜସ୍ୱ ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।*
5. *ସେହି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ, ବିଳମ୍ବକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହେବ ନାହିଁ । "*

11.9. *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ଏମ୍. କେ. ସରକାର, (2010) 2 SCC 59* ମାମଲାରେ ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭ ଏହି ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ଯେ, ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ରିଟ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଶ୍ରମକାତରଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବ ନାହିଁ । ଏହା ଏହିପରି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି:

"15. ଯେତେବେଳେ ଏକ 'ପୁରୁଣା' କିମ୍ବା 'ମୃତ' ପ୍ରସଙ୍ଗ/ବିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱକୁ ବିଚାର କରାଯାଏ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଅନୁପାଳନ କରି ଏହିପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଏପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟର ତାରିଖକୁ 'ମୃତ' ପ୍ରସଙ୍ଗ କିମ୍ବା ସମୟ-ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିବାଦକୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସମସ୍ୟା କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାର ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଅନୁପାଳନରେ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଛି ସେହି ତାରିଖ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନୁହେଁ । ଯୋଗ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା ନକରି ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, କିମ୍ବା ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଅନୁପାଳନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ସୀମାକୁ ବଢାଇବ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାଗୁଡ଼ିକୁ ମିଟାଇବ ନାହିଁ ।

16. ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ, ଏକ ଦାବି କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର 'ବିଚାର' ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ, ଉକ୍ତ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଏକ 'ଜୀବନ୍ତ' କିମ୍ବା ଏହା ଏକ 'ମୃତ' କିମ୍ବା 'ପୁରୁଣା' ପ୍ରସଙ୍ଗର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଅଛି କି ନାହିଁ ବୋଲି ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଉଚିତ । ଯଦି ଏହା ଏକ 'ମୃତ' କିମ୍ବା 'ପୁରୁଣା' ପ୍ରସଙ୍ଗ କିମ୍ବା ବିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ/ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିଚାର କିମ୍ବା ପୁନର୍ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯଦି ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯୋଗ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା ନକରି 'ବିଚାର' କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ଯେ, ଏପରି ବିଚାର ସୀମା କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ବିବାଦ ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ କରିବ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏହା କୁହନ୍ତି ନାହିଁ, ତାହା ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ହେବ । "

11.10. ସି. ଜାକୋବ ବନାମ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,(2008) 10 SCC 115, ଏହା ଏହିପରି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି:

"6. ଆସନ୍ତୁ 1980 ମସିହାରେ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପ୍ରାକ୍ କଳ୍ପିତ ମାମଲାକୁ ନେବା । ସେ ପରିସମାପ୍ତିକୁ ଆପତ୍ତି କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଦଶନ୍ଧି ପରେ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, 2000 ମସିହାରେ, ସେ ଏହି ପରିସମାପ୍ତିକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ । ସେ ଅବଗତ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଏପରି କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ବିଳମ୍ବ ଆଧାରରେ (ଯଦି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନ କରାଯାଏ) କିମ୍ବା ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ଆଧାରରେ (ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଏ) ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବ । ତେଣୁ, ପରିସମାପ୍ତିକୁ ଆପତ୍ତି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ସେ ଏକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଦେଇ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି ଯେ, ତାଙ୍କୁ ସେବାକୁ ଫେରାଇ ନିଆ ଯାଇପାରେ । ସାଧାରଣତଃ, ପୁରୁଣା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏପରି ଉପସ୍ଥାପନାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିଳମ୍ବ ହେବ ।

ଏହି ପଦବୀର ଫାଇଦା ଉଠାଇ, ପୂର୍ବତନ କର୍ମଚାରୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ/ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଦରଖାସ୍ତ/ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ବିଚାର ଏବଂ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାଗିଛନ୍ତି । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ/ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ, ମାମଲାଟିକୁ ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ଯାଞ୍ଚ ନକରି, ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର ବିଚାର ଏବଂ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସହିତ, ଏହିପରି ଦରଖାସ୍ତ/ଆବେଦନକୁ

(ଅନେକ ଥର ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ନୋଟିସ୍ ନଦେଇ ମଧ୍ୟ) ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି କିମ୍ବା ସମାଧାନ କରନ୍ତି ।

ନ୍ୟାୟାଳୟ/ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ଅନୁମାନ ଉପରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଅନ୍ତି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର ଉତ୍ତର ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସେମାନେ ଅନୁମାନ କରନ୍ତି ଯେ, ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର ବିଚାର ଏବଂ ସମାଧାନ ପାଇଁ କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ କୌଣସି 'ନିଷ୍ପତ୍ତି' ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ସେମାନେ 'ବିଚାର' କରିବା ପାଇଁ ଏପରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ପରିଣାମକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

ଯଦି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱକୁ ବିଚାର କରାଯାଏ ଏବଂ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ପୂର୍ବତନ କର୍ମଚାରୀ ଏକ ପ୍ରତିକାର ପାଆନ୍ତି, ଯାହା ସେ ଦୀର୍ଘ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ପାଇ ନ ଥାନ୍ତେ, ସବୁକିଛି 'ବିଚାର' କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କାରଣରୁ ହୋଇଥାଏ । 1982 ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ମୂଳ କାରଣ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ନୁହେଁ, ବରଂ 2000 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର କାରଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରି, ଯଦି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱକୁ ବିଚାର କରାଯାଏ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଏ, ତେବେ ପୂର୍ବତନ କର୍ମଚାରୀ ଏକ ଦରଖାସ୍ତ/ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରନ୍ତି । ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱରେ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ/ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବିପୁଳ ବିଳମ୍ବକୁ ଅଣଦେଖା କରି ଏହିପରି ଦରଖାସ୍ତ/ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ ଦାବି ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୁଅନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ, ସୀମାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ଅବହେଳାଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଏ କିମ୍ବା ଅଣଦେଖା ହୁଏ । "

11.11. ବରିଷ୍ଠ ପ୍ରଭାଗୀୟ ପରିଚାଳକ, *ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ବୀମା ନିଗମ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଶ୍ରୀ ଲାଲ୍ ମୀନା, (2019) 4 SCC 479* ରେ ଭାରତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ନୀତି ଉପରେ ବିଚାର କରି, ନିମ୍ନମତେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି:

"36. ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ପାଇ ପାରିବା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ନୀରବ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ନେଇ, ଶୀଲ କୁମାର ଜୈନ ବନାମ ନ୍ୟୁ ଇଣ୍ଡିଆ ଆସ୍ୟୁରାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍, (2011)12 SCC 197 ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଭଳି, ଏ ଦିଗରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପୁରୁଣା ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ

ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ଆବେଦନକାରୀ ରାୟ ଶୁଣାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରହିଥିଲେ ।

37. ତେଣୁ, ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପ୍ରୟାସ, ଯେପରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଛି, ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏକ ଦୁଃସାହସ, ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ, ଏବଂ ଆବେଦନଟି ଖାରଜ ହୋଇଛି ।"

11.12. *ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଶ୍ରୀ ଶିବ ଚରଣ ସିଂହ ଭଣ୍ଡାରି, (2013) 12 SCC 179* ରେ ଯେତେବେଳେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ଯେ, ଯଦିଓ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସମୟସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତଥାପି ଏହା ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରତିକାର ଦେବା, ଯିଏ ଏକ ପୁରୁଣା ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି, ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା କାରଣରୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରତିକାରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇପାରେ । ଯିଏ ନିଜ ଅଧିକାର ଉପରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରହିଥାଏ, ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ହଇରାଣ ହେବ । ଏହି ସମୟରେ, *ପୂର୍ବତନ କପ୍ତାନ ହରିଶ ଉପ୍ପଲ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, 1994 Supp. (2) SCC 195*କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ, ଯେଉଁଥିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଥିଲା:

"8. ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଅବହେଳା ହେତୁ କୌଣସି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ଅଧିକାର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଧିକାର ପ୍ରଭାବିତ ହେବାକୁ ଯାଉନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସେ କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ଏହି ଆବେଦନ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରେ ଯେ, ଉକ୍ତ ବିଚାର, କେବଳ ସେହି ବିଚାର ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଯାହାକୁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରିଟ ଆବେଦନ ଅବହେଳାର ଶିକାର କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ସମୟରେ, ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବେ । ଏହା ଏକମାତ୍ର ବିଚାର ନୁହେଁ । ଏହା ଆଇନର ଏକ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନୀତି ଯେ, ପକ୍ଷମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ତୁରନ୍ତ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଉପରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରହିବେ ନାହିଁ । ତାହା ହେଉଛି ସୀମା ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ସୀମାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିୟମ ପଛରେ ଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୀତି । ଯଦି ସେମାନେ ଅସାଧାରଣ ଭାବେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ଏବଂ

ପ୍ରତିକାର ଉପରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ବିବେକାନୁମୋଦିତ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମନା କରିପାରିବେ-ଏବଂ ତାହା ହେଉଛି ଯାହା ଦିଲ୍ଲୀ-ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ । ଆମେ କହିପାରିବା ନାହିଁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜ ବିବେକାନୁସାରେ ଏପରି କହିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ । "

11.13. *ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଦିଗମ୍ବର, (1995) 4 SCC 683* ମାମଲାରେ ଏହା ନିମ୍ନମତେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି:

"14. ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତାଙ୍କ ଆଇନଗତ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ କରନ୍ତି, ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରିଟ୍ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆହ୍ବାନ କରି ରାଜ୍ୟଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣର ପ୍ରତିକାର ପାଇପାରିବେ ଯଦିଓ ସେ ଅବହେଳା କିମ୍ବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ ଅଭିଯୋଗରେ ଦୋଷୀ, ଯାହା ବୁଝିବା କଷ୍ଟକର, ଯେତେବେଳେକି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଭଲ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି ଯେ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନାଗରିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କେହି ହୁଅନ୍ତୁ, ଯଦି ତାଙ୍କ ଆଚରଣ ଅବହେଳା, ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ, ମୌନସମ୍ମତି, ଛାଡ ଏବଂ ଏହିପରି କାରଣରୁ ଦୋଷୀ ତେବେ ସେ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ପ୍ରତିକାର ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ଅଧିକନ୍ତୁ, କିପରି ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ବିବେକାନୁମୋଦିତ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଦାବି କରୁଥିବା ଜଣେ ନାଗରିକ, ଏପରି ପ୍ରତିକାର ପାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅଣନିନ୍ଦନୀୟ ଆଚରଣକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱରୁ କିପରି ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତିକାର ମାଗିଥିବା ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ରାଜ୍ୟ, ତାହା ମଧ୍ୟ ବୁଝିବା କଷ୍ଟକର । ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ଏହାର ବେଆଇନ କିମ୍ବା ଭୁଲ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଏ, ସେହି ପ୍ରତିକାର ପାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ହୋଇଥିବା ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ଅନ୍ୟ ମାମଲା ତୁଳନାରେ ଅଧିକ କଠୋର ହେବା ଉଚିତ, କାରଣ ପ୍ରତିକାର ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତରଫରୁ ଦୁଃଖ କିମ୍ବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ରାଜ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆଇନଗତ କିମ୍ବା ସଠିକ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇନପାରେ କାରଣ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନଥିର ଅଭାବ କିମ୍ବା ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ

ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇନଥିଲା । ଆହୁରି, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅଭିଯୋଗରେ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ ଦାବି କରାଯାଏ, ରାଜ୍ୟର ସରକାରୀ କୋଷାଗାରକୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇବା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଲୋକହିତକୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ବାଧ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏପରି ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଜଣେ ନାଗରିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ଆଇନଗତ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଅଭିଯୋଗରେ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ରିଲିଫ୍ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅବହେଳା, ଏହାକୁ ଅଣଦେଖା କରିବା କିମ୍ବା ସଦୟ ଭାବରେ ବିଚାର କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଥିଲା । ତେଣୁ, ଆମ ବିଚାରରେ, ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିକାର ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ସେମାନେ ନାଗରିକ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ନହୁଅନ୍ତୁ, ଏହା ଅଧୀନରେ ଉପଲବ୍ଧ ଇଚ୍ଛାକୃତ ପ୍ରତିକାର ପାଇପାରିବେ ନାହିଁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ, ଏପରି ବିବେକାନୁମୋଦିତ ପ୍ରତିକାର ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବାରେ ସେମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ହୋଇଥିବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅବହେଳା, ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଅଟେ । ତେଣୁ, ଯଦି କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି ନାଗରିକ କିମ୍ବା ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦୋଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଚରଣ, ଯେପରିକି କ୍ଷତି କିମ୍ବା ଅଯଥା ବିଳମ୍ବ, ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ଛାଡ଼ ଉପରେ ବିଚାର ନକରି ରାଜ୍ୟ ସମେତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହିପରି ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ ନାହିଁ, ଯଦିଓ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଆଇନଗତ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । "

11.14. *(2014) 4 SCC 108ରେ ବିବୃତ ଚେନ୍ନାଇ ମହାନଗର ଜଳ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଣ୍ଡଳ ବନାମ ଟି. ଟି. ମୁରଲୀ ବାବୁ* ମାମଲାରେ, ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ:

"16. ତେଣୁ, ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାର ମତବାଦକୁ ହାଲୁକା ଭାବେ ଅଣଦେଖା କରାଯିବା ଅନୁଚିତ । ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ଏହାର ଗ୍ରହଣୀୟତା ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ରିଟ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ଏହା ଏକ ଅସାଧାରଣ ଏବଂ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରୁଅଛି । ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ

ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭାବରେ ନାଗରିକଙ୍କ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଏହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ଏହା ସହିତ ନିଜକୁ ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସଜାଗ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ପୀଡ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତି, ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ବିନା, ନିଜ ଅବସର କିମ୍ବା ଇଚ୍ଛାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ବିଳମ୍ବ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ତାଲିକାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆଇନଗତ ଅନୁଗ୍ରହ ହେବ । ଉଲ୍ଲେଖ ଥାଉ କି, ନ୍ୟାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଳମ୍ବତା ବାଧକ ସାଜିଥାଏ । କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ମାରାତ୍ମକ ହୋଇନପାରେ କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ କେବଳ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିକଟକୁ ଆସିଥିବା ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରିବ । ବିଳମ୍ବ ଜଣେ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କ ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ଏବଂ ଶୀଥଳତାକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରେ- ଜଣେ ମକଦ୍ଦମାକାରୀ ଯିଏ ମୌଳିକ ନିୟମ ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି, ଯଥା, 'କାଳକ୍ଷେପଣ ହେଉଛି ସମୟର ସବୁଠାରୁ ବଡ ଚୋର' ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ, ଆଇନ ଜଣକୁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଏବଂ ଫୋନିକ୍ସ ପରି ଅନୁମତି ଦିଏ ନାହିଁ । ବିଳମ୍ବ ବିପଦ ଆଣିଥାଏ ଏବଂ ବାଦ ବିବାଦକୁ ଆଘାତ କରିଥାଏ । "

11.15. *2018 SCC OnLine Mad 11463ରେ ବିବୃତ ଏସ୍. ବୈଦ୍ୟନାଥନ ବନାମ ତାମିଲନାଡୁ ସରକାର* ମାମଲାରେ ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ:

"13. ଯଦିଓ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 229 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ନିୟମରେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇନାହିଁ, ତଥାପି 'ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ' ଶବ୍ଦଟି (2002) 1 SCC 134ରେ ବିବୃତ ବୀରାୟାମ୍ମଲ ବନାମ ସିନିୟାମ୍ମଲ ମାମଲାର, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 13 ରେ ଯେପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହୋଇଛି ଏଠାରେ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଛି :

'13. ଆଇନରେ 'ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ' ଶବ୍ଦର ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ସେହି ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡିକ ବିଷୟରେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଯାହାର ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ଯାହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଥିଲା ତାହା ଜାଣିବା ଉଚିତ । 'ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ' ଶବ୍ଦର ସଠିକ ସଂଜ୍ଞା ଦେବା ଅଯୌକ୍ତିକ ହୋଇପାରେ । ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱଭାବଗତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଏବଂ ସେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି, ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଉପସଂହାର କାରଣ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । 'ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ'ର ଶବ୍ଦକୋଷିକ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାରେ ଚୁକ୍ତି କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯାହା ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁଯାୟୀ ଯଥାସମୟ ତାହା ସୁବିଧାଜନକ ଭାବରେ କରିବା । ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଯଥାଶୀଘ୍ର

ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁମତି ଦେବା । ପି. ରାମନାଥ ଆୟାରଙ୍କ ଦ ଲ ଲେକ୍ସିକନ୍ ରେ ଏହାର ଅର୍ଥ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି:

'ଏକ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ସମୟ, ମାମଲାର ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି; ସାଧାରଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ସମୟ; ଯଥାଶୀଘ୍ର ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁମତି ଦେବ; ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେତେ ସମୟ ଆବଶ୍ୟକ, ସୁବିଧାଜନକ ଭାବରେ ଚୁକ୍ତିନାମା ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ଇଚ୍ଛାପତ୍ର ଉଚିତ; 'ସିଧାସଳଖ' ଅପେକ୍ଷା କିଛି ଅଧିକ ବିଳମ୍ବିତ ସମୟ, କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ, ଏବଂ ସଠିକ ଭାବରେ, ଏବଂ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅନୁମତି କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ସମୟ; ଏସବୁ କମ୍ କିମ୍ବା ଅଧିକ ସମାନ ଧାରଣା ପ୍ରକାଶ କରେ ।'

14. ଆବେଦନକାରୀ ତରଫରୁ ଏକ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ଅଛି । ଅବହେଳା କଣ ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

'ଅବହେଳା କିମ୍ବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ କୌଣସି ବିଧାନ କିମ୍ବା ବିଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ' ଲାଚେସ୍ 'କିମ୍ବା' ଲାଶେସ୍ 'ହେଉଛି ଏକ ପୁରୁଣା ଫରାସୀ ଶବ୍ଦ ଯାହାର ଅର୍ଥ ଶିଥିଳତା କିମ୍ବା ଅବହେଳା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ ନକରିବା । ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଆଇନରେ ଯାହା କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ଅଯୌକ୍ତିକ କିମ୍ବା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସମୟ ପାଇଁ ଅବହେଳା କରିବା । ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ଅବହେଳା ହୋଇପାରେ ତାହା ଅନ୍ୟଟିରେ ଗଠିତ ହୋଇନପାରେ । ଜମି ମାଲିକ କିମ୍ବା ଜଣେ ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଚରଣରୁ ଅନୁମାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାରେ ଜଣେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଣ-ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ପାଇଁ ଏକ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ରହିବା ଉଚିତ । ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ କଣ ତାହା କୌଣସି ଆଇନରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

15. ହାଲସବରୀଙ୍କ ଇଂଲଣ୍ଡର ନିୟମ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 911, ପୃଷ୍ଠା 395ରେ ମଧ ଆଇନର ବିବୃତି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ଭଳି ସଂକ୍ଷେପରେ ଦିଆଯାଇଛି :

'ଏତେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ, ବିଚାର କରିବାକୁ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି:

(i) ଦାବିଦାରଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ମତି; ଏବଂ

(ii) *ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ।*

*ଏହି ଅର୍ଥରେ ସ୍ୱୀକାରର ଅର୍ଥ କୌଣସି ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ପାଖରେ ଠିଆ ହେବା ନୁହେଁ, ବରଂ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପରେ ଏବଂ ଦାବିଦାର ଏହା ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେବା ପରେ ସମ୍ମତି ଦେବା । ଦାବିଦାରଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରତିକାର ଦେବା ଅନ୍ୟାୟ ଅଟେ, ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା, ସେ ଏପରି କରିଛନ୍ତି ଯାହା ଉଚିତ ଭାବରେ ଏହାକୁ ଛାଡ କରିବା ସହିତ ସମାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରେ; କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କ ଆଚରଣ ଏବଂ ଅବହେଳା ଦ୍ୱାରା, ପ୍ରତିକାର ଛାଡ ନକରି, ସେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ଏପରି ସ୍ଥିତିରେ ରଖିଛନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କୁ ରଖିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ, ଯଦି ପ୍ରତିକାର ପରେ ଦାବି କରାଯାଏ । ଏଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବା ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ହେବା ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅବହେଳାର ମତବାଦ ନିର୍ଭର କରେ । "***"*

11.16. ବର୍ତ୍ତମାନର ସନ୍ଦର୍ଭରେ, *ଗଙ୍ଗା ସହାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ବନାମ ଚକବନ୍ଦୀ ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଚଉଦଜଣ, ରିଟ୍-B ସଂଖ୍ୟା 302/2021 ମାମଲାରେ 18 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2021 ତାରିଖର ରାୟ* ମାଧ୍ୟମରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ:

"13. ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବାରେ ବିଳମ୍ବ ବିରୋଧରେ ଆଇନ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଧରି ମୁହଁ ଖୋଲିଛି । ନ୍ୟାୟାଳୟମାନେ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବାକୁ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି । ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଅବହେଳା ପାଇଁ ଦୋଷୀ,.ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରହିଥିବା ଏବଂ ନିଜ ଅଧିକାର ପ୍ରତି ସତର୍କ ନଥିବା ମକଦ୍ଦମାକାରୀମାନେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିରୁତ୍ସାହିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ବିଳମ୍ବ ଦାବିଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଏ । ରିପ୍ ଭାନ୍ ୱିଙ୍କଲ୍ସଙ୍କର ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ଥାନ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଆଇନରେ ନୁହେଁ ।

14. ଏ ସବୁ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ନିୟମ ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥାଏ । ସୀମାବଦ୍ଧତାର ନିୟମ ବିଧାନସଭା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୁଏ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅବହେଳା ନିୟମ ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଆଇନର ଉତ୍ସ ଭିନ୍ନ କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମାନ । ସୀମାବଦ୍ଧତାର ନିୟମ ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ର ନିୟମ ହେଉଛି ବିଶ୍ରାନ୍ତି ନିୟମ ।

15. ଅବହେଳା ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ନିୟମ ସଠିକ ନୀତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ଉତ୍ତମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ । ନ୍ୟାୟର ଦକ୍ଷ ପ୍ରଶାସନ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅପବ୍ୟବହାର

ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରାଚୀର ଭାବରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅବହେଳା ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ନିୟମ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

16. *ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର କେତେକ ଉପାଦାନ ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଶାସନର ବାସ୍ତବତା ଉପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।*

17. *ଶ୍ରମକାତର ମାମଲାକାରୀମାନେ ନିଷ୍କ୍ରିୟତାରେ ଆନନ୍ଦ କରୁଥିବାବେଳେ, ଜୀବନ ଚକ୍ର ଆଗକୁ ବଢ଼ିଥାଏ । ନୂଆ ନୂଆ ବାସ୍ତବତା ସାମ୍ନାକୁ ଆସୁଛି । ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କ ଦାବିକୁ ଅଣଦେଖା କରି, ପକ୍ଷମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ନୂତନ ବାସ୍ତବତା ଅନୁଯାୟୀ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି । ଯଦି ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ପରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦାବିଗୁଡିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହିପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଜୀବନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦୋଷ ବିନା ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ହେବ । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଅନିଶ୍ଚିତତା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେବ ଏବଂ ସେମାନେ ଦୀର୍ଘ ଏବଂ ନିରର୍ଥକ ମକଦ୍ଦମାର ସମ୍ଭାବନାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେ ।*

18. *ଏହି ବିଳମ୍ବ ଦ୍ୱାରା ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନ ଅଧିକାର ସୁନିଶ୍ଚିତ ହେବ, ଯାହାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଜମା ମୂଳ ଦାବି କରିବା ଅସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଏବଂ କାରଣକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରେ । ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ପୁରୁଣା ଦାବିଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱୀକାର ନୀତି ଉପରେ ଆଧାରିତ । କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ପକ୍ଷ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦାବି କରିବା ଉଠାଇବାରେ ବିଫଳ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଦୀର୍ଘ ବିଳମ୍ବ ପରେ ଏହାକୁ ଦୃଢ ଭାବେ କହିବାର ଅଧିକାର ହରାଇଥାଏ ।*

19. *ବିଳମ୍ବିତ ଦାବିଗୁଡିକର ଧାରଣାକୁ ରୋକିବା ଦ୍ୱାରା ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାର ନିୟମ, ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ସୁପ୍ତ ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତିମ ବିରାମ ଦେଇଥାଏ । ମକଦ୍ଦମା ସମାଧାନର ଏହି ନୀତି, ଆଇନଗତ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଶ୍ଚିତତା ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ନିରର୍ଥକ ମକଦ୍ଦମାକୁ ହ୍ରାସ କରେ । ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରଶାସନ ଅର୍ଥହୀନ ମକଦ୍ଦମା ଦ୍ୱାରା ଅବରୋଧ ହୋଇନଥାଏ ।*

11.17. *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଭି. ଏସ୍. ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଦାସ, (2023) 10 SCR 1049 = 2023 INSC 619*,ରେ ବିଳମ୍ବ ଓ ଅଚଳାବସ୍ଥା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ବିଚାରକୁ ନେଲା ବେଳେ *ଭାରତ ସଂଘ ବନାମ ଏନ୍. ମୁରୁଗେସନ୍, (2022) 2 SCC 25*କୁ ସନ୍ଦର୍ଭକୁ ନେଇ ଏହା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଆଇନ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଅଧିନିୟମ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପକ୍ଷର ଅବହେଳା

ପ୍ରତିକାର କିମ୍ବା ପ୍ରତିବିଧାନ ପାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବାଟରେ ଛିଡ଼ା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦୁଇଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲେ, ଯଥା- ପ୍ରଥମତଃ, ବିଳମ୍ବର ଅବଧି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ବିକାଶ । ପ୍ରତିକାରର ଲାଭ ଉଠାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ କରିବା ସେହି ଅଧିକାରକୁ ଛାଡ଼ କରିବା ଭଳି ହେବ । ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 ରୁ 22 ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଛି:

"20. ବିଳମ୍ବ, ଅବହେଳା ଏବଂ ସମ୍ମତି ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ ମାଡିଯିବା ଭଳି ଏବଂ ପରସ୍ପର ସଂଯୁକ୍ତ । ତଥାପି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଚରିତ୍ର ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପାଦାନ ଅଛି । ଜଣେ କହିପାରିବ ଯେ, ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି ଏକ ବଂଶ ଯେଉଁଥିରେ ଅବହେଳା ଏବଂ ମୌନ ସମ୍ମତି ହେଉଛି ପ୍ରଜାତି । ସେହିପରି, ଅବହେଳାକୁ ଏକ ବଂଶ କୁହାଯାଇପାରେ, ଯେଉଁଥିରେ ମୌନ ସମ୍ମତି ହେଉଛି ପ୍ରଜାତି । ତଥାପି, ଏପରି ଏକ ମାମଲା ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ମତି ଜଡ଼ିତ, କିନ୍ତୁ ଅବହେଳା ନୁହଁ । ଏହି ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସାଧାରଣ ଆଇନ ନୀତି, ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ ଜଣେ ଚିହ୍ନଟ କରିପାରିବ ଯେ ଏହି ନୀତିଗୁଡିକ ବିଭିନ୍ନ ଆଇନରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଥାଏ ଯାହା ସୀମାର ଅବଧିକୁ ସୀମିତ କରେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ କ୍ଷମା କରିବାର ଔଣ-ବିଚାର ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଆଇନର କଠୋର ପ୍ରୟୋଗ ଅପେକ୍ଷା ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚକ୍ଷଣତା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡିକ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏହି ଧାରଣାଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନୀତି ଏକ ପ୍ରତିରୋଧକ ହେବ । ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯାହା ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଟିପ୍ପଣୀ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

21. "ଲାଚେସ୍" ଶବ୍ଦଟି ଫରାସୀ ଭାଷାରୁ ଆସିଛି ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି "ଅବହେଳା ଏବଂ ଅଳସୁଆମି" । ତେଣୁ ଏହା ଅନ୍ୟପକ୍ଷକୁ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିବା ବେଳେ ଏକ ସମାନ ପ୍ରତିକାର ଜଡ଼ିତ ଦାବି ଅନୁସରଣ କରିବାରେ ଅଯୌକ୍ତିକ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅବହେଳାକୁ ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଏକ ପକ୍ଷ ତରଫରୁ ଏକ ଅଧିନିୟମ କରିବା ଅବହେଳା ଅଟେ ଯାହା ଏକ ଅଧିକାର ଦାବି କରିବା ସମୟରେ ଆଇନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଏବଂ ତେଣୁ, ପକ୍ଷର ପ୍ରତିକାର କିମ୍ବା ପ୍ରତିବିଧାନ ପାଇବା ଦିଗରେ ଛିଡ଼ା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

22. ଦୁଇଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ, ତାହା ହେଉଛି ବିଳମ୍ବ ଅବଧି ଏବଂ ବ୍ୟବଧାନ ସମୟରେ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରକୃତି । ଯେପରି କୁହାଯାଇଛି, ଏହା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ସ୍ଥିତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟତୀତ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଉଥିବା ପକ୍ଷର ମୌନସମ୍ମତିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ତେଣୁ, ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିରପେକ୍ଷତା ପାଇଁ ଏହା

ଅନ୍ୟାୟ ହେବ ଯେ ଏକ ପକ୍ଷକୁ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯିଏ ଏହାର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଏପରି ଅଧିକାରର ଛାଡିବାକୁ ସୂଚିତ କରେ । ତାଙ୍କ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା, ସେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦବୀରେ ରଖିଛନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ, ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆପତ୍ତିକୁ ସହଜ କରିବା ଅଯୌକ୍ତିକ ହେବ । ତେଣୁ, ନିରପେକ୍ଷତା ଉପରେ ତାଙ୍କର ଆଚରଣ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରତିକାର ପାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

****

*37. ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଆଇନର ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛୁ ଯାହା ଏହି ମାମଲା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ । *** ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇଥିବା ଅନିଚ୍ଛା ଥିଲା । ****

*38. *** ତେଣୁ, ବିଳମ୍ବ, ଅବହେଳାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ, *** ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226ରେ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । "*

11.18. ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226/227 ଅନୁଯାୟୀ ବିବେକର ପ୍ରୟୋଗର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିବା ଆଇନର ସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ତତ୍କାଳୀନ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ବିଳମ୍ବକୁ ଅଣଦେଖା କରିବା କଷ୍ଟକର, କାରଣ ଏହା ନଥିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନାହିଁ । ଅବହେଳା ପାଇଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଏବଂ ବିଶ୍ୱସନୀୟତାର ଅଭାବ । ଏହା ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା ଯୋଗ୍ୟ ଯେ 01.06.2006 ପରେ, ଯେତେବେଳେ ଆବେଦନକାରୀ ସେବାରେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି (ବାସ୍ତବରେ, ନଥି ଅନୁଯାୟୀ ସେବାରେ କୌଣସି ପୁନଃ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥିଲା), ସେ 2008 ରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟତାରୁ ଉଠି ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ସେ 02.05.2008 (ଅନୁଲଗ୍ନକ-1) ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2ଙ୍କୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଛନ୍ତି, ଇତି ମଧ୍ୟରେ, ଏହି ଯୋଜନା ଉଚ୍ଛେଦ ହେବା ପରେ ଇ. ଜି. ଏସ୍. କେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ନଂ. 4, ଯିଏକି 2006 ମସିହାରୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲେ, ସେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଢିପସାହି ଇ.ଜି.ଏସ୍. କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ା, କୁସୁମୀ ମଣ୍ଡଳ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226/227 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବାରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରେ ।

ଉପସଂହାର ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ:

12. ଆବେଦନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ପରେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯତ୍ନର ସହ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ, ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ନଥିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଟିପ୍ପଣୀ କରିବା ପରେ ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ପରେ, ଏହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଯେ ଯଦିଓ ଆବେଦନକାରୀ ଦ୍ୱାରା ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ସତ୍ୟପାଠ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଶ୍ଚିତ କରି ଯେ ସେ 01.06.2006 ତାରିଖରେ "ସୁସ୍ଥତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର" ସହିତ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି, ବାସ୍ତବରେ ଏପରି କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ ନାହିଁ । ଆଗାମୀ.ଶୁଣାଣି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପଚରାଯାଇଥିଲା, ଆବେଦନକାରୀ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ମାତୃତ୍ୱ କାରଣରୁ 03.03.2006 ରୁ 31.05.2006 କୁ ଛୁଟିର ଯଥାର୍ଥତା ଦେବା ପାଇଁ ଏହିପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ଅସହାୟତା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଯଦି ନଥିକୁ 16.01.2023 ତାରିଖର ଆଦେଶ ମାଧ୍ୟମରେ ମଗାଯାଇ ନଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କୁ " ଢିପସାହି ଇ.ଜି.ଏସ୍. କେନ୍ଦ୍ର, ଉପରବେଡ଼ାର ଗ୍ରାମ ଶିକ୍ଷା କମିଟି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିବରଣୀ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4, ଶ୍ରେଣୀରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି, ପାରିଶ୍ରମିକ ଇତ୍ୟାଦି" ସଠିକ୍ ବ୍ୟାପାର ସାମ୍ନାକୁ ଆସି ନଥାନ୍ତା । ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର 01.10.2007 ର ଚିଠିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ନଥିରେ କିଛି ବାସ୍ତବ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ (ଯାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ସତପଥୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା), ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ହେଉଛି ଯେ, ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଅନୁଲଗ୍ନକ-7 ରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥାକଥିତ ଯୋଗଦାନ ବିବୃତି ଅସଙ୍ଗତ ଏବଂ ଏହାକୁ ପ୍ରମାଣ ଭାବରେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିବୃତିରେ କୌଣସି ସତ୍ୟତା ନାହିଁ ଯେ "ସେ 01.06.2006 ରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତଙ୍କ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି ପାଇଁ ସେଠାରେ ଜାରି ରଖିଥିଲେ" । ଏହା ସହିତ, ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ଗିରି- ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4 କୁ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଅନୁଯାୟୀ 31.12.2006 ରୁ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ, ଆବେଦନକାରୀ ନୀରବ ରହିଲେ; ତଥାପି, ସେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ-ତଥା-ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ, ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ, ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ, ମୟୂରଭଞ୍ଜଙ୍କୁ 02.05.2008 ର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କ ନାମକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଶିକ୍ଷା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ତାଲିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥିବା କହିଛନ୍ତି । ଏହା ପରେ 21.05.2008 ରେ ସେ ଏହି ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ ଦାଖଲ କରି ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ-ତଥା-ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1) ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2)ଙ୍କୁ 16.02.2008 ର ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/SME ସହିତ ସୁସଙ୍ଗତ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିୟୋଜିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତୁ ।

12.1. *ସର୍ବପଲ୍ଲୀ ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, (2019) 1 SCR 920* ମାମଲାରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସତ୍ୟତା ପ୍ରତିପାଦିତ କରୁଥିବା ମିଥ୍ୟା ସତ୍ୟପାଠ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଭାରତର ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି:

*"11. *** ଏକ ଅନୁକୂଳ ଆଦେଶ ପାଇବା ପାଇଁ, ଏହି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ନଥିରେ ଦସ୍ତାବିଜ ରଖି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନେଇଯିବାର ଲଜ୍ଜାଜନକ ପ୍ରୟାସ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତାରଣା କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । କେତେକ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଯଥାର୍ଥତା ଏକ ମନଗଢ଼ା କାହାଣୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ଯଦି ଆମେ ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିନଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଠକେଇ ସାମ୍ନାକୁ ଆସି ନଥାନ୍ତା । ଏହା ଏକ ସାଧାରଣ କଥା ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମକଦ୍ଦମାକାରୀ ସ୍ୱଚ୍ଛ ମନରେ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିବା କଥା ଅଟେ । ଜଣେ*

ମକଦ୍ଦମାକାରୀ ଯିଏ ତଥ୍ୟକୁ ଲୁଚାଇବାରେ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ବିବରଣୀ କରିବାରେ ଲିପ୍ତ, ସେ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହନ୍ତି । ଏକ ଅନୁକୂଳ ଆଦେଶ ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ମାମଲାରେ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଆଚରଣ ନିନ୍ଦନୀୟ ଏବଂ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟନୁଷ୍ଠାନ ନେବା ଯୋଗ୍ୟ ।

12. ଆର୍. କରୁପ୍ପାନ, ଅଧିବକ୍ତା, (2001) 5 SCC 289ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଜ ଆଡୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି :

'13. ସମାଜ ବିରୁଦ୍ଧରେ କରାଯାଇଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅପରାଧୀଙ୍କ ଅପରାଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଦାବିର ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷମତା ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି । ନ୍ୟାୟଳୟଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ବିଚାର ଦ୍ୱାରା ପକ୍ଷପାତିତା ନକରି ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯିବ ଯଦି ଆଇନଗତ କଟକଣା ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ନହୁଏ, ଯେଉଁମାନେ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣ ଦାଖଲ କରି ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ନିର୍ଭର କରି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, ଯାହାର ବିଚାର ତଥ୍ୟର ବିବୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଫଳାଫଳକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବାକୁ ହେବ, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକ ସତ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଯଥାସମ୍ଭବ ସମାଧାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଶୁଦ୍ଧତା କୌଣସି ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ତୁଚ୍ଛ, ବିରକ୍ତିକର କିମ୍ବା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାରରେ କିମ୍ବା ବାହ୍ୟ ବିଚାର କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରିବା କିମ୍ବା ବିରୋଧ କରିବାର ପ୍ରତିଶୋଧମୂଳକ ଇଚ୍ଛା ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସତ୍ୟତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ନ ରଖି ଦାୟିତ୍ୱହୀନ ବିବୃତ୍ତି ଦାଖଲକୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରି ସତ୍ୟପାଠର ପବିତ୍ରତା ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । '

ମୋହନ ସିଂହ ବନାମ ଅମର ସିଂ ମାମଲା, (1998) 6 SCC 686 ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା:

'36. *** ନ୍ୟାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ନଥି ସହିତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଏବଂ ଆଇନ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମିଥ୍ୟା ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରିବା ନ୍ୟାୟର ସଠିକ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବାଧା

*ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଛି । ଏହା ନ୍ୟାୟର ଅପରିଷ୍କାର ସ୍ରୋତର ମୁକ୍ତ ପ୍ରବାହକୁ ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ବାଧା ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଆଇନର ଶାସନ ଉପରେ ଏକ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛି । ନ୍ୟାୟର ପ୍ରବାହକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧ ରଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏହାର ଶୁଦ୍ଧତା ନଷ୍ଟ କରି କାହାକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ନେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ' ***"*

12.2. ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ନଥିରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସାମଗ୍ରୀ ଆଣି ନାହାଁନ୍ତି ଯେ ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ଅଗ୍ରଗତିରେ, ସମର୍ଥିତ ମାତୃତ୍ୱ କାରଣରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତି ଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଖାଯାଇନାହିଁ । ନଥିର ଯାଞ୍ଚ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ପାଇବା ପାଇଁ ଆବେଦନ ପ୍ରସବ ପୂର୍ବ ଏବଂ ପ୍ରସବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀ ଠିକଣା ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପ୍ରକାଶ କରେ ନାହିଁ । ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ନଥିଗୁଡିକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ମାତୃତ୍ୱ ଆଧାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତିର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା .39847 (225)-Bt.-V-42/2007/F, ତାରିଖ 01.10.2007 ରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପୂରଣ କରିନଥିବାରୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ।

13. ଏହି ବିଷୟକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପୂର୍ବାନୁମାନରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନାରୁ ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226/227 କୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ରିଟ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୁ ଯିବାରେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ବିଳମ୍ବ ଖୋଜିବାରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

13.1. ଏହା ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଆର. କେ. ଜଲପୁରୀ, (2015) 15 SCC 602 ରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ ଭାରତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ବିବାଦ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଚାର କରୁଥିଲେ । ଏଥିରେ ମତ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ବିଳମ୍ବ

କାରଣରୁ ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ସମାଧାନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଏହାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଛି:

"27. ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗ ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ ସମାଧାନ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା, କାରଣ ବିଳମ୍ବ ଏବଂ ଅବହେଳାର ମତବାଦ ପୂର୍ବରୁ ମୃତ୍ୟୁର ଶୀତଳତା ପରି ତାଙ୍କ ଦାବିକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରିସାରିଥିଲା, ଯାହା କାହାକୁ ଛାଡି ନଥାଏ, ଏପରିକି ଯିଏ ଏହି ଧାରଣାକୁ ଧାରଣ କରେ ଏବଂ ଏହିପରି ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରେ ଯେ, ସେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ନିଷ୍କ୍ରିୟଯିବ ଏବଂ ଶେଷରେ ଘୋଷଣା କରେ "ଦେଓ ଗ୍ରାଟିୟାସ୍-ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

28. ଆଉ ଏକ ଦିଗ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏକ ରିଟ୍ ଆବେଦନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ସମୟରେ ଏକ ରିଟ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦାବି କରିବାର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ରିଟ୍ ଆବେଦନକାରୀ ତରଫରୁ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ବିଳମ୍ବକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନକରିବା ଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତର ଅନ୍ୟାୟ ସୃଷ୍ଟି ନହୁଏ, ତେବେ ପୁରୁଣା ଦାବିଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରାଯିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା, ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ନ୍ୟାୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲା । ଏହାକୁ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ନିକ୍ଷେପ କରାଯିବା ଉଚିତ, କାରଣ ରିଟ୍ ଆବେଦନକାରୀ ଅର୍ଦ୍ଧ ଦଶନ୍ଧି ପାଇଁ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଭାବନା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ଯେ, ସେ ସମୟକୁ ସ୍ଥିର କରିପାରିବେ ଏବଂ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ନିରନ୍ତର ଉପସ୍ଥିତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିପାରିବେ ।"

13.2. *କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପାୱାର କର୍ପୋରେସନ ଲିମିଟେଡ ବନାମ କେ. ଥାଙ୍ଗପ୍ପନ୍, AIR 2006 SC 1581*ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 226 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା ଅବହେଳା କରିବା କାରଣକୁ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୟାନରେ ରଖାଯିବା ଉଚିତ । ଯଦି ସମୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ ମିଳିତ ଭାବରେ ନିଆଯାଇଥିବା ଆବେଦନକାରୀ ତରଫରୁ ତାଙ୍କ ଅଧିକାର ଦାବି କରିବାରେ ଏପରି ଅବହେଳା କିମ୍ବା ତ୍ରୁଟି ଥାଏ, ଯାହା ପ୍ରତିପକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରତି ପକ୍ଷପାତ ସୃଷ୍ଟି କରେ, ତେବେ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ଅସାଧାରଣ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ମନା କରିପାରିବେ । ଅବଶ୍ୟ, ବିବେକକୁ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଏବଂ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

14. ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପରିସର ଅଧୀନରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, ତେଣୁ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 1-ଜିଲ୍ଲାପାଳ-ତଥା-ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ, ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ଓ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2-ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ସଂଯୋଜକମାନଙ୍କୁ ତା.16.02.2008 ରିଖର, ସଂକଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା 3358/ଏସ୍ଏମ୍ଇ ଅନୁସାରେ, ଶ୍ରୀଭଗବାନ ଗିରି, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 4ଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ସୁଜାତା ମହନ୍ତଙ୍କ ନାମକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଗଣଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ନିୟୋଜିତ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ମନା କରିଛନ୍ତି ।

15. ତଦନୁସାରେ, ରିଟ୍ ଆବେଦନର ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

16. ଶ୍ରୀ ବିପ୍ଳବ ମହାନ୍ତି, ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ନଥି ତୁରନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦିଆଯାଉ ।

(ମୁରାହରି ଶ୍ରୀ ରମଣ)
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ
26 ଫେବୃଆରୀ, 2024// ଅଶ୍ୱିନୀ/ଏମ୍ ଆର୍ ଏସ୍/ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଓ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ । "

ଅନୁବାଦକ : - ଭବାନୀ ଶଙ୍କର ନାୟକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ